

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, listopad 2011

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/145/2011

**POWYBORCZE NOTOWANIA
RZĄDU**

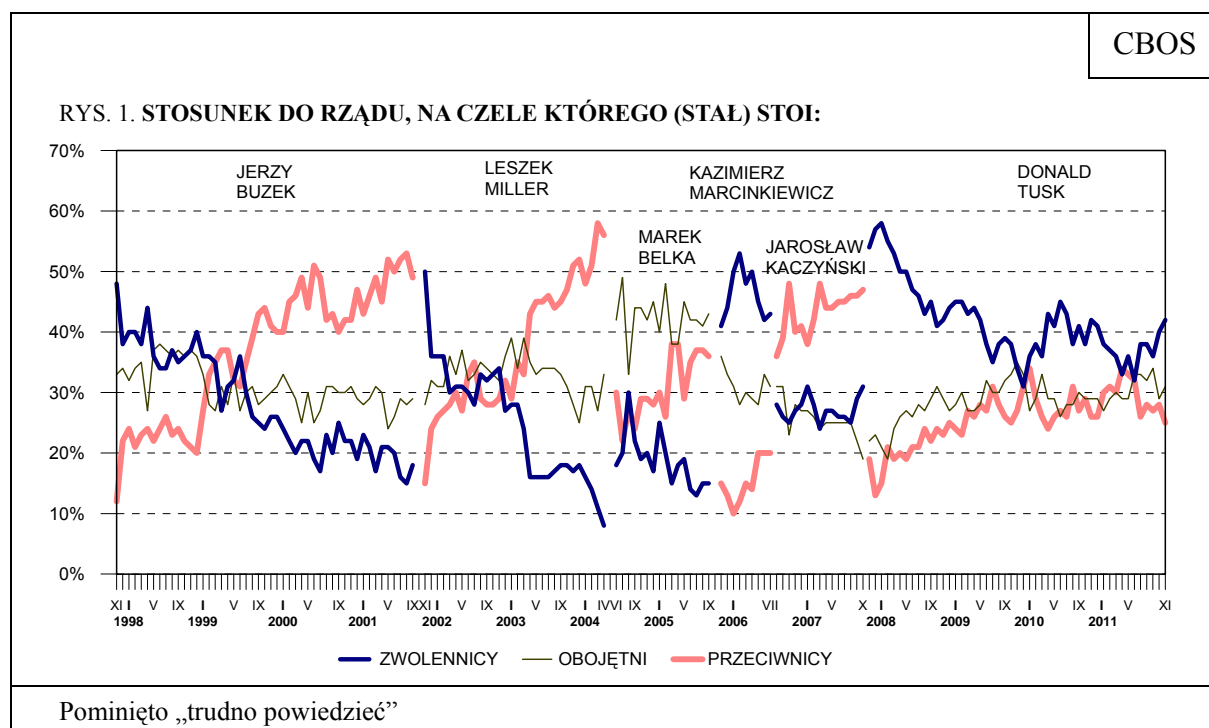
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Po wyborach poprawiły się opinie o ustępującym gabinecie¹. Rząd Donalda Tuska kończy swoje urzędowanie z dość dobrymi notowaniami.

POPARCIE DLA RZĄDU

W ostatnim miesiącu nieco wzrosła polityczna identyfikacja z rządem. Do jego zwolenników zalicza się obecnie 42% badanych (o 2 punkty więcej niż w październiku). Przeciwnych rządowi jest 25% ankietowanych (o 3 punkty mniej niż miesiąc temu). Obojętność wobec kończącego swoją pracę gabinetu deklaruje 31% respondentów (wzrost o 2 punkty).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (258) przeprowadzono w dniach 4 – 13 listopada 2011 roku na liczącej 969 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Stosunek do rządu	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2010		2011										
	w procentach												
Zwolennicy	42	41	38	37	36	33	36	32	38	38	36	40	42
Przeciwnicy	26	26	30	31	30	34	33	32	26	28	27	28	25
Obojętni	29	29	27	29	30	29	29	33	33	32	34	29	31
Trudno powiedzieć	3	4	5	3	4	4	2	3	3	2	3	3	2

Zasadniczo stabilne pozostają społeczno-demograficzne determinanty nastawienia do rządu, które jest zróżnicowane ze względu na wielkość miejsca zamieszkania i przede wszystkim status społeczno-ekonomiczny badanych. Gabinet Donalda Tuska ma więcej zwolenników w miastach (od 41% do 51%, w zależności od wielkości), niż na wsi (35%). Pozytywny stosunek do rządu jest tym częstszy, im wyższy poziom wykształcenia oraz im wyższe dochody gospodarstwa domowego. Rząd cieszy się zatem ponadprzeciętnie wysokim poparciem wśród badanych z wyższym wykształceniem (55%) oraz wśród osób dobrze sytuowanych: o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (59%). Im niższe wykształcenie i dochody, tym częsta obojętność wobec rządu. Wyrażaniu sprzeciwu wobec rządu sprzyjają nie tyle niskie dochody *per capita* w rodzinie, ile niezadowolenie z warunków bytu (co nie zawsze jest tożsame). Wśród osób określających swoją sytuację materialną jako złą rząd ma więcej przeciwników (38%) niż zwolenników (29%).

Na stosunek do gabinetu Donalda Tuska wpływa także orientacja światopoglądowa badanych – ich religijność i poglądy polityczne. Najwięcej przeciwników rządu jest wśród osób uczestniczących w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu (49%) oraz wśród respondentów o prawicowej orientacji politycznej (37%).

W elektoratach partyjnych odchodząca ekipa rządowa cieszy się przede wszystkim przychylnością zadeklarowanych wyborców PO. Popiera ją także ponad połowa sympatyków PSL. Więcej zwolenników niż przeciwników rządu jest także w elektoratach SLD i Ruchu Palikota. Niechęć do gabinetu Donald Tuska zdecydowanie przeważa wśród wyborców PiS.

Tabela 2

Elektoraty partyjne	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	przeciwnicy	obojętni	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	89	2	9	0
PSL	55	16	29	0
SLD	46	31	23	0
Ruch Palikota	42	28	30	0
PiS	9	62	28	1
Niezdecydowani	33	35	27	5
Niezamierzający głosować	24	25	49	2

Stosunek do rządu osób niemających wykrystalizowanych poglądów politycznych oraz biernych politycznie jest ambiwalentny, równie często pozytywny, co negatywny. Osoby nieuczestniczące w wyborach szczególnie często wyrażają dystans wobec rządu.

AKCEPTACJA PREMIERA

Poprawa notowań rządu w największym stopniu wyraża się w odbiorze samego premiera. Zadowolenie z tego, że pracami Rady Ministrów kieruje Donald Tuska deklaruje 49% (wzrost o 5 punktów), a niezadowolenie – 37% (spadek o 4 punkty).

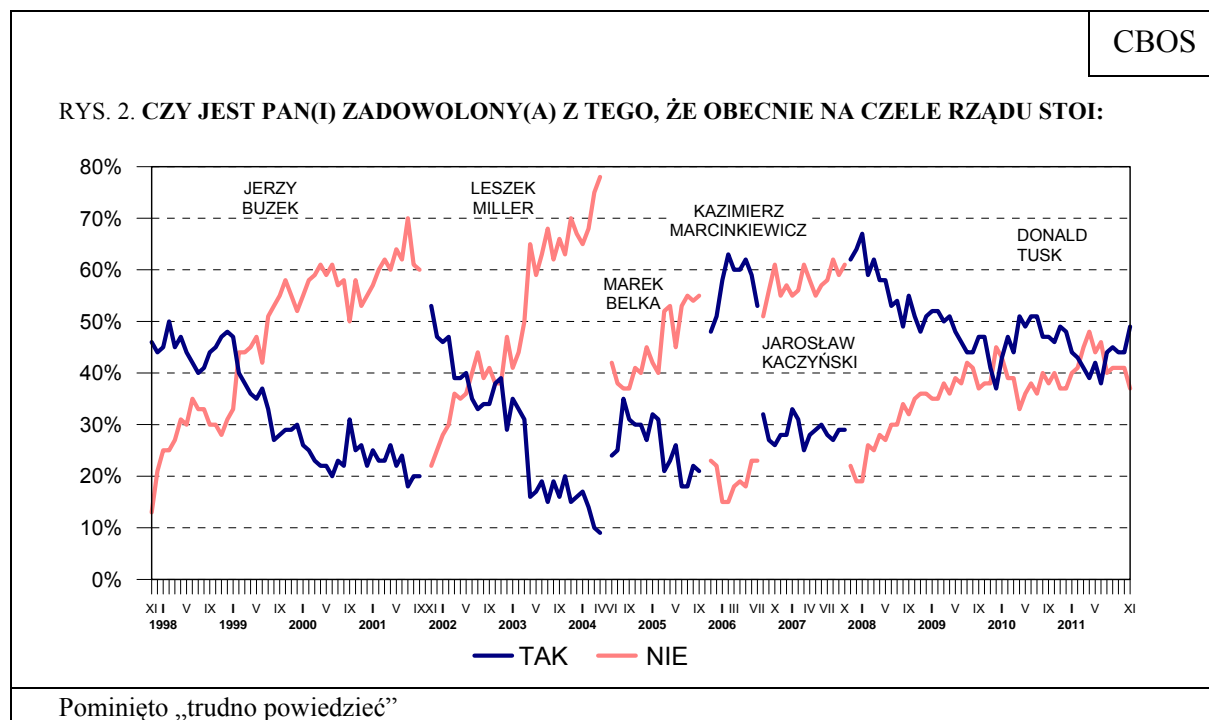

Tabela 3

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Donald Tusk?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2010		2011										
	w procentach												
Tak	49	48	44	43	41	39	42	38	44	45	44	44	49
Nie	37	37	40	41	45	48	44	46	40	41	41	41	37
Trudno powiedzieć	14	15	16	16	14	13	14	16	16	14	15	15	13

Donald Tusk najczęściej spotyka się z akceptacją mieszkańców dużych, ponadpółmilionowych miast (56%), osób najlepiej wykształconych (60% badanych z wykształceniem wyższym) oraz sytuowanych (64% respondentów o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł). Dezaprobata premiera przeważa wśród osób niezadowolonych z materialnych warunków życia (57%) oraz rolników (52%).

W elektoratach partyjnych zdecydowanie najbardziej zadowoleni z prezesa Rady Ministrów są zwolennicy PO, wśród których akceptacja Donalda Tuska jako szefa rządu jest niemal powszechna. Zadowolenie z premiera deklaruje także większość sympatyków PSL oraz SLD. Zwolennicy Ruchu Palikota są bardziej podzieleni w opiniach, jednak i w tej grupie przeważają zwolennicy Donalda Tuska. Krytyczne nastawienie wobec premiera zdecydowanie dominuje natomiast w elektoracie PiS.

Tabela 4

Elektoraty partyjne	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Donald Tusk?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	91	5	4
PSL	65	29	6
SLD	58	36	6
Ruch Palikota	50	43	7
PiS	18	77	5
Niezdecydowani	32	48	20
Niezamierzający głosować	35	43	22

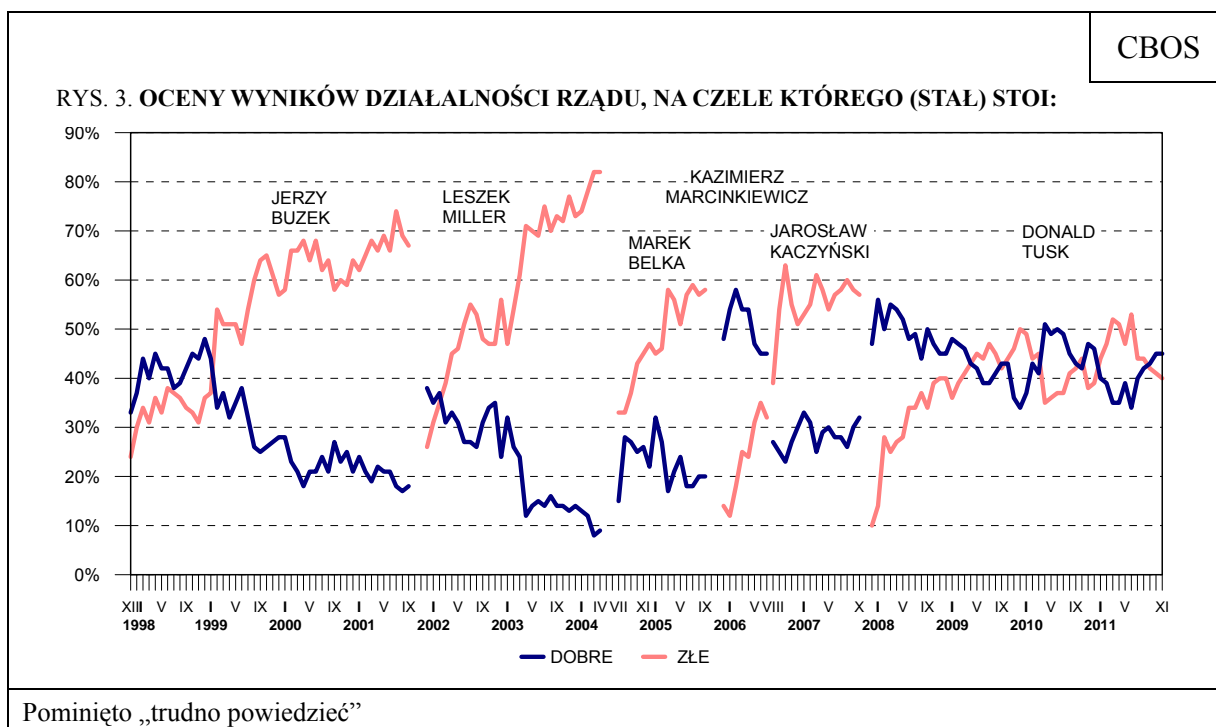
Wśród osób niemających określonych preferencji partyjnych oraz wśród biernych politycznie Donald Tusk częściej spotyka się z dezaprobata niż z akceptacją.

OCENY POLITYKI RZĄDU

Stabilne pozostały oceny działalności rządu. Efekty jego czteroletnich działań dobrze ocenia 45% ankietowanych. Tylko niewiele mniej osób (40%) krytycznie podsumowuje bilans dokonań rządu.

Tabela 5

Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Donalda Tuska od czasu objęcia przezeń władzy?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2010		2011										
	w procentach												
Dobrze	47	46	40	39	35	35	39	34	40	42	43	45	45
Źle	38	39	44	47	52	51	47	53	44	44	42	41	40
Trudno powiedzieć	15	15	16	14	13	14	14	13	16	14	15	14	15

Pozytywnym opiniom o efektach pracy rządu sprzyja wyższe wykształcenie (55% ocen dobrych) oraz względnie wysokie dochody *per capita* w rodzinie – przekraczające 1500 zł (63%). Rozczarowanie działaniami rządu szczególnie często wyrażają osoby źle oceniające warunki materialne swojego gospodarstwa domowego (59%).

W elektoratach partyjnych zadowolenie z wyników pracy rządu jest najczęstsze wśród wyborców PO. Dokonania kończącej swoje urzędowanie ekipy rządowej docenia także

większość sympatyków PSL. Wśród osób deklarujących poparcie dla formacji lewicowych, Ruchu Palikota oraz SLD, bilans dokonań ustępującego rządu budzi kontrowersje – mniej więcej równie często oceniany jest dobrze, co źle. Niezmiennie zdecydowanie najbardziej surowi w ocenie dorobku gabinetu Donalda Tuska są sympatycy PiS.

Tabela 6

Elektoraty partyjne	Oceny wyników działalności rządu		
	dobrze	źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	87	5	8
PSL	59	29	12
SLD	48	44	8
Ruch Palikota	48	48	4
PiS	17	76	7
Niezdecydowani	32	46	22
Niezamierzający głosować	29	48	23

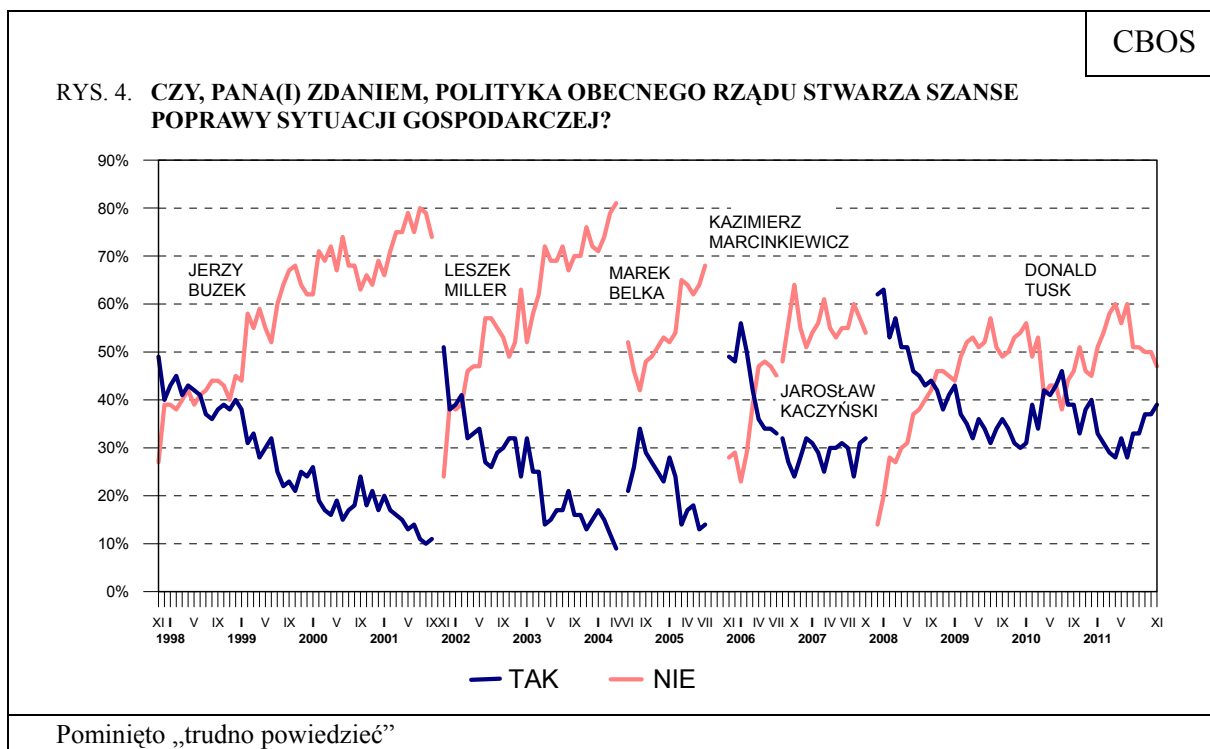
Wśród badanych niemających określonych preferencji partyjnych oraz wśród biernych politycznie przeważają głosy krytyczne pod adresem działań rządu.

OCENY POLITYKI GOSPODARCZEJ RZĄDU

Polepszyły się, choć jedynie w niewielkim stopniu, opinie o polityce gospodarczej rządu. Szanse poprawy sytuacji gospodarczej w wyniku działań rządu dostrzega 39% badanych (wzrost o 2 punkty). Jednocześnie nieco zmniejszyła się liczba osób podchodzących do tego sceptycznie (z 50% do 47%).

Tabela 7

Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szanse poprawy sytuacji gospodarczej ?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
	2010		2011										
	w procentach												
Tak	38	40	33	31	29	28	32	28	33	33	37	37	39
Nie	46	45	51	54	58	60	56	60	51	51	50	50	47
Trudno powiedzieć	16	15	16	15	13	12	12	12	16	16	13	13	14

Oceny polityki gospodarczej rządu różnicuje przede wszystkim sytuacja materialna respondentów. Optymistami w myśleniu o skutkach działań rządu w sferze gospodarki są najczęściej osoby o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (55%) oraz badani dobrze oceniający swoją sytuację materialną (52%). Obawy dotyczące stanu gospodarki pod rządami koalicji PO – PSL wyrażają najczęściej osoby niezadowolone z warunków bytu (65%). Wśród grup najgorzej oceniających politykę gospodarczą rządu są gospodynie domowe (65% opinii krytycznych).

W elektoratach partyjnych pozytywne oceny polityki gospodarczej rządu dominują wśród zwolenników PO i PSL. Przeważająca część zadeklarowanych wyborców pozostałych ugrupowań sądzi, że polityka rządu nie rokuje poprawy sytuacji gospodarczej kraju. Przekonanie to najczęściej podzielają zwolennicy PiS.

Tabela 8

Potencjalne elektoraty	Oceny polityki gospodarczej rządu		
	dobrze	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	79	15	6
PSL	51	32	17
Ruch Palikota	38	53	10
SLD	28	62	10
PiS	15	78	7
Niezdecydowani	30	57	13
Niezamierzający głosować	25	55	20

Wśród osób niemających sprecyzowanych preferencji wyborczych oraz wśród biernych politycznie również przeważają negatywne oceny polityki gospodarczej rządu.

Rząd Donalda Tuska rozpoczynał swoje urzędowanie z dużym kredytem społecznego zaufania. Od czasu utworzenia gabinetu przez Waldemara Pawlaka w 1993 roku żadna ekipa rządowa zaczynająca swoją pracę nie wzbudzała tak dużych nadziei społecznych. W listopadzie 2007 roku do zwolenników nowo powstałego rządu zaliczało się 54% badanych, do jego przeciwników 19%. Sam premier spotykał się z aprobatą 62% ankietowanych, podczas gdy niezadowolonych z szefa rządu było 22%. Mimo że ustępujący gabinet nie spełnił rozbudzonych oczekiwań społecznych, jednak kończy swoje urzędowanie z dość dobrymi notowaniami. Rząd i sam premier mają więcej zwolenników niż przeciwników, zaś bilans dokonań odchodzącej ekipy nieco więcej osób podsumowuje *in plus* niż *in minus*. Negatywne opinie przeważają w ocenach polityki gospodarczej rządu, choć i w tym wymiarze trudno mówić o jednoznacznej krytyce.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1

		Jak określił(a)by Pan(i) swój stosunek do rządu Donalda Tuska? Czy jest Pan(i) jego:				Liczba osób
		zwolennikiem	przeciwnikiem	czy też Pana(i) stosunek do obecnego rządu jest obojętny	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		42	25	31	2	967
Płeć	Mężczyźni	45	29	25	1	451
	Kobiety	39	22	37	2	516
Wiek	18-24 lata	33	27	39	1	126
	25-34	40	24	35	1	185
	35-44	45	27	26	3	141
	45-54	42	23	34	0	151
	55-64	50	22	25	2	193
	65 lat i więcej	39	27	31	2	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	35	25	38	2	364
	Miasto do 20 tys.	41	20	38	1	123
	20-100 tys.	46	26	27	1	195
	101-500 tys.	48	26	26	1	156
	501 tys. i więcej mieszk.	51	26	20	2	129
Wykształcenie	Podstawowe	32	27	38	3	239
	Zasadnicze zawodowe	37	26	35	1	233
	Średnie	46	24	29	2	328
	Wyższe	55	23	22		168
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	55	21	23	1	91
	Średni personel, technicy	54	20	27		35
	Pracownicy adm.-biurowi	39	22	38		58
	Pracownicy usług	51	12	35	2	69
	Robotnicy wykwalifikowani	38	35	25	3	111
	Robotnicy niewykwalifik.	30	25	44		56
	Rolnicy	38	36	24	2	50
Pracujący na własny rach.	57	11	32		28	
Bierni zawodowo	Renciści	36	26	37	1	65
	Emeryci	44	25	27	3	228
	Uczniowie i studenci	37	27	37		68
	Bezrobotni	39	22	38	1	59
	Gospodynie domowe i inni	27	31	42		49
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	51	16	33		127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	39	29	29	2	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	46	24	29	1	227
	prywatnym gosp. rolnym	29	41	27	2	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	32	23	41	3	127
	501-750	37	22	41	1	116
	751-1000	44	30	26	1	168
	1001-1500	48	24	26	2	159
	Powyżej 1500 zł	59	21	19	1	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	38	31	2	126
	Średnie	37	26	36	2	461
	Dobre	53	20	26	1	380
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	21	49	28	2	40
	Raz w tygodniu	39	29	30	2	437
	1-2 razy w miesiącu	46	16	35	3	152
	Kilka razy w roku	47	20	33		216
	W ogóle nie uczestniczy	48	24	27	1	123
Poglądy polityczne	Lewica	51	25	23	1	149
	Centrum	54	18	27	1	309
	Prawica	41	37	22	1	283
	Trudno powiedzieć	22	19	55	4	227

Tabela 2

		Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że obecnie na czele rządu stoi Donald Tusk?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		49	37	13	965
Płeć	Mężczyźni	49	41	10	450
	Kobiety	50	34	16	515
Wiek	18-24 lata	44	45	11	126
	25-34	46	38	16	184
	35-44	49	39	11	141
	45-54	53	34	13	151
	55-64	53	34	13	192
	65 lat i więcej	50	36	13	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	45	38	17	363
	Miasto do 20 tys.	56	31	12	123
	20-100 tys.	50	38	12	195
	101-500 tys.	50	39	11	155
	501 tys. i więcej mieszk.	56	37	7	129
Wykształcenie	Podstawowe	41	41	18	238
	Zasadnicze zawodowe	43	40	17	232
	Średnie	54	36	10	328
	Wyższe	60	31	9	168
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	59	28	13	91
	Średni personel, technicy	54	36	10	35
	Pracownicy adm.-biurowi	51	37	12	58
	Pracownicy usług	62	27	11	68
	Robotnicy wykwalifikowani	44	47	9	111
	Robotnicy niewykwalifik.	46	37	17	56
	Rolnicy	41	52	8	50
	Pracujący na własny rach.	62	21	17	28
Bierni zawodowo	Renciści	38	44	19	65
	Emeryci	55	33	12	228
	Uczniowie i studenci	45	43	12	68
	Bezrobotni	43	33	24	59
	Gospodynie domowe i inni	33	51	16	49
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	56	32	12	126
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	47	44	9	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	54	33	13	227
	prywatnym gosp. rolnym	34	56	9	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	46	40	15	127
	501-750	47	38	15	115
	751-1000	47	39	14	168
	1001-1500	53	40	7	159
	Powyżej 1500 zł	64	27	8	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	30	57	13	126
	Średnie	45	41	15	461
	Dobre	62	27	11	379
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	60	10	40
	Raz w tygodniu	45	40	15	434
	1-2 razy w miesiącu	50	37	12	152
	Kilka razy w roku	59	29	12	216
	W ogóle nie uczestniczy	56	33	11	123
Poglądy polityczne	Lewica	55	36	10	149
	Centrum	58	32	11	309
	Prawica	49	46	5	283
	Trudno powiedzieć	35	36	29	224

Tabela 3

		Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności rządu premiera Donalda Tuska od czasu objęcia przezeń władzy?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		45	40	15	962
Płeć	Mężczyźni	48	43	9	449
	Kobiety	43	37	20	513
Wiek	18-24 lata	37	45	18	125
	25-34	43	41	16	184
	35-44	49	40	12	141
	45-54	45	40	14	150
	55-64	51	36	12	193
	65 lat i więcej	43	40	18	170
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	41	18	361
	Miasto do 20 tys.	48	32	20	123
	20-100 tys.	46	46	8	195
	101-500 tys.	44	40	16	155
	501 tys. i więcej mieszk.	53	36	12	128
Wykształcenie	Podstawowe	37	42	21	238
	Zasadnicze zawodowe	44	42	15	232
	Średnie	47	37	16	328
	Wyższe	55	39	5	165
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	57	34	8	91
	Średni personel, technicy	51	31	17	35
	Pracownicy adm.-biurowi	45	45	10	58
	Pracownicy usług	52	37	11	68
	Robotnicy wykwalifikowani	43	47	9	111
	Robotnicy niewykwalifik.	45	41	14	56
	Rolnicy	36	48	15	50
	Pracujący na własny rach.	50	32	18	28
Bierni zawodowo	Renciści	34	43	23	65
	Emeryci	49	37	14	227
	Uczniowie i studenci	39	41	20	68
	Bezrobotni	43	35	23	58
	Gospodynie domowe i inni	29	45	25	49
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	52	36	12	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	43	43	14	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	50	38	12	226
	prywatnym gosp. rolnym	29	56	14	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	44	40	16	127
	501-750	42	40	18	114
	751-1000	45	41	14	168
	1001-1500	43	44	13	159
	Powyżej 1500 zł	63	27	9	190
Ocena własnych war. mater.	Źle	26	59	14	126
	Średnie	38	44	18	460
	Dobre	60	28	11	376
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	57	19	40
	Raz w tygodniu	41	43	16	434
	1-2 razy w miesiącu	45	43	12	151
	Kilka razy w roku	52	32	16	215
	W ogóle nie uczestniczy	54	34	12	123
Poglądy polityczne	Lewica	49	41	11	149
	Centrum	54	35	11	308
	Prawica	47	45	8	281
	Trudno powiedzieć	29	39	32	225

Tabela 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		39	47	14	968
Płeć	Mężczyźni	41	48	11	451
	Kobiety	37	47	16	516
Wiek	18-24 lata	34	48	18	126
	25-34	39	50	12	185
	35-44	42	48	11	141
	45-54	41	46	12	151
	55-64	41	45	14	193
	65 lat i więcej	37	47	16	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	35	48	17	363
	Miasto do 20 tys.	38	48	15	123
	20-100 tys.	42	50	8	195
	101-500 tys.	41	46	13	156
	501 tys. i więcej mieszk.	45	42	13	130
Wykształcenie	Podstawowe	34	47	19	239
	Zasadnicze zawodowe	34	50	16	232
	Średnie	43	45	12	329
	Wyższe	45	49	6	168
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	46	50	4	91
	Średni personel, technicy	42	39	19	35
	Pracownicy adm.-biurowi	41	53	5	58
	Pracownicy usług	45	39	17	70
	Robotnicy wykwalifikowani	40	51	10	111
	Robotnicy niewykwalifik.	36	48	15	55
	Rolnicy	34	51	14	50
	Pracujący na własny rach.	45	32	23	28
Bierni zawodowo	Renciści	29	52	20	65
	Emeryci	39	46	15	228
	Uczniowie i studenci	45	37	17	68
	Bezrobotni	36	46	18	59
	Gospodynie domowe i inni	21	65	14	49
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	42	48	10	127
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	41	49	9	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	44	42	14	227
	prywatnym gosp. rolnym	29	58	13	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	28	55	17	127
	501-750	38	48	14	116
	751-1000	38	46	15	168
	1001-1500	37	51	12	159
	Powyżej 1500 zł	55	39	6	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	21	65	13	127
	Średnie	33	52	15	461
	Dobre	52	35	13	380
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	26	58	16	40
	Raz w tygodniu	34	51	15	437
	1-2 razy w miesiącu	44	47	8	152
	Kilka razy w roku	46	40	15	216
	W ogóle nie uczestniczy	42	42	16	123
Poglądy polityczne	Lewica	40	49	11	149
	Centrum	44	45	11	308
	Prawica	45	47	8	283
	Trudno powiedzieć	24	49	27	228